

Лисак Роман Юрійович

студент гр. ФМСм-12, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: д.е.н., професор Сидорович О. Ю.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

Характер митного права є самостійним комплексом правової галузі, також можна стверджувати про те, що митне право є самостійним інститутом митно-правової відповідальності, як внутрішню взаємопов'язану сукупність юридичних норм. Митне право має комплексний характер, воно вимагає застосування різних видів відповідальності, як передбачені нормами різних галузей права (адміністративного, трудового, кримінального, фінансового, податкового, банківського тощо). Цими нормами регламентуються відносини пов'язані зі скоєнням правопорушень у сфері митної справи, тому відповідальність за них одночасно входить до певних блоків митного права [1, с. 67].

Митне право передбачає в собі кримінальну, цивільну, дисциплінарну та адміністративну відповідальність [2, с. 110].

Згідно з чинним законодавством, зокрема Митним кодексом, кримінальна відповідальність встановлена тільки за скоєння контрабанди. Контрабанда як злочин передбачена ст. 201 Кримінального кодексу України і визначається як переміщення товарів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, вчинене у великих розмірах, а також незаконне переміщення історичних і культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї та бойових набоїв до неї), а так само контрабанда стратегічно важливих сировинних товарів, щодо яких законодавством встановлено відповідні правила вивезення за межі України. Кваліфікуючими ознаками цього злочину є вчинення його за попередньою змовою групою осіб або особою, раніше судимою за такий злочин [3].

Відповідальність цивільного характеру може наставати через заподіяння матеріальних збитків і моральної шкоди як діями митних працівників, так і третіми особами. За вчинення дисциплінарного проступку співробітником, до нього використовуються заходи дисциплінарної відповідальності. Найбільш поширеною та вживаною у галузі митної справи є адміністративна відповідальність.

Згідно зі ст. 458 Митного кодексу України, порушення митних правил є адміністративним правопорушенням, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення

операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів цим Кодексом чи іншими законами України, і за які цим Кодексом передбачена адміністративна відповідальність [4].

Механізм адміністративно-правового забезпечення охорони митного правопорядку, що реалізується через інститут адміністративної відповідальності, проявляє себе самостійно, індивідуально, поряд з іншими засобами його правового захисту. Також, хочемо наголосити, що адміністративна відповідальність за порушення митних правил – це визначений митним законом правовий обов'язок або зобов'язання громадянина або конкретної посадової особи розуміння своїх винних та протиправних діянь у сфері охорони митного правопорядку і при наявності для цього достатньої кількості доказів та підстав, понести покарання у вигляді адміністративного стягнення, накладеного митним органом чи судом. З зазначеного вище випливає, що об'єкт адміністративно-правового захисту в даному випадку є індивідуальним, специфічним та замкненим в особливі рамки суспільно-економічних відносин. [2, с. 112].

Показуючи зміст поняття адміністративної відповідальності за порушення митних правил, слід зазначити, що вона передбачає провинність двоякого характеру.

По-перше, обов'язок винної особи надати звіт про свої неправомірні діяння у сфері відносин митної справи; по-друге, це звичайно понести покарання у вигляді адміністративного стягнення.

Перше означає, що адміністративна відповідальність пов'язана з поверненням до минулого, з обов'язком відзвітуватися за минулу поведінку й пояснити митному органу причини невиконання норм митного законодавства. Друге означає, що за порушення митних правил особа зобов'язана понести передбачене законом покарання у вигляді адміністративного стягнення, тобто підлягає певним обмеженням у межах санкцій митного законодавства.

Всі функції адміністративної відповідальності за порушення митних правил можна поділити на основні (організаційні) та спеціальні. До основних відносяться: 1) захист суспільства та держави від правопорушень; 2) відновлювальна (компенсаційна); 3) ідеологічна; 4) педагогічна; 5) психологічна. В свою чергу функцію захисту суспільства та держави від правопорушень можна поділити на забезпечувальну та охоронну.

До спеціальних відносяться: 1) каральна (штрафна); 2) виховна; 3) превентивна. Кожна із названих функцій притаманна як статичним, так і динамічним формам проявів адміністративної відповідальності за порушення митних правил. В статичному стані вони допомагають організувати кожному суб'єкту свою поведінку згідно з вимогами законів [5].

Отже, адміністративна відповідальність – це застосування до осіб, які вчинили адміністративні проступки, адміністративних стягнень, що тягнуть для цих осіб обтяжливі наслідки майнового, морального, особистого чи іншого характеру і накладаються уповноваженими на те органами чи посадовими

особами на підставах і в порядку, встановленими нормами адміністративного права. Слід підкреслити, що адміністративна відповідальність, яка є одним із видів юридичної відповідальності, завжди була і є однією із форм прояву державної влади. Вона є в руках держави та її органів специфічним методом внутрішнього, державного примусового впливу на поведінку окремих осіб, що вчинили правопорушення. Мета такого впливу – досягти їх виправлення, виховання в них навичок добровільного впевненого виконання вимог правових норм і правил. Специфіка примусового впливу адміністративної відповідальності полягає в тому, що вона не мислиться без примусового, від імені держави чи її органів, позбавлення правопорушника якихось належних йому благ, без його право обмеження. В своєму конкретному виявленні міра адміністративної відповідальності виступає як одна з форм державного примусу. І це також необхідно враховувати в соціально-правовій характеристиці адміністративної відповідальності за порушення митних правил як міри державного примусу, що включає адміністративно-процесуальний примус [6, с. 32; 7, с. 323].

Адміністративна відповідальність виступає одним із основних інструментів забезпечення митної справи і митної політики України, укріпленні законності, посилення охорони прав та свободи людини. Також можна розглядати як інструмент припинення правопорушень, в тому числі і спрямованих проти митних правил як знаряддя попередження будь якої протиправної поведінки. Основною перевагою є те, що адміністративна відповідальність за порушення митних правил міцно спирається на митне законодавство України, зокрема на митний кодекс України, яке забезпечує максимально ефективне функціонування системи митної служби України. Основну частину нормативної бази складає Митний кодекс України, в якому значне місце відведено адміністративно-правовим засобам боротьби з порушенням митних правил.

Встановлено, що адміністративна відповідальність за порушення митних правил являє собою специфічну форму діяльності спеціально уповноважених державних органів (митні органи або суд) на вчинення протиправних діянь у сфері митної діяльності, що передбачає настання відповідальності для осіб, які вчинили дані протиправні діяння, у формі та порядку, встановлених митним законодавством України.

Список використаних джерел:

1. Настюк В. Я., Шульга М. Г. Митне право України: навч. посібник. Харків: Нац. юрид. акад. України, 2005. 114 с.
2. Іщенко Ю. В., Чабан В. П. Митне право України: навч. посібник. К.: Юрінком Інтер, 2010. 296 с.
3. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

5. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: навчальний посібник / За заг. ред. В. В. Ченцова. Дніпропетровськ: АМСУ, 2010. 211 с.

6. Грянка Г. В. Поняття заходів адміністративно-процесуального примусу. *Підприємництво, господарство і право*. 2009. № 3. С. 31-34.

7. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право): навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.